

23 травня — День Героїв України

День Героїв України — це не просто історична дата, а насамперед день глибокої національної пам'яті, присвячений усім, хто віддав життя за свободу України. У цей день пам'ятаємо про мужність, відвагу і незламність духу українського народу.

Ідея Свята Героїв виникла у середовищі українських націоналістів. Уперше це свято офіційно було запроваджене у квітні 1941 року постановою II Великого Збору Організації українських націоналістів в Кракові.

Його відзначали підпільно під час Другої світової війни та пізніше в українській діаспорі.

В радянський період святкування в Україні було заборонене, але після відновлення незалежності у 1991 році традиція поступово повернулася.

Упродовж багатьох десятиліть українці вшановують пам'ять Героїв, які поклали життя в боротьбі за волю і незалежність України.

Це свято підкреслює тяглість боротьби за незалежність і нагадує про ціну свободи. Його сенс зосереджений не лише на подіях минулого, а на безперервному зв'язку поколінь, які боролися і продовжують боротися за незалежність.

Ця дата пов'язана з постатями Миколи Міхновського, Симона Петлюри та Євгена Коновальця.

Микола Міхновський

Народився 31 березня 1873 року на Полтавщині у родині сільського священика, громадсько-політичний діяч, публіцист, один із ідеологів українського націоналізму.

1899-го переїхав до Харкова, де займався адвокатською практикою і швидко зійшовся з місцевою українською громадою.

Навчаючись на юридичному факультеті Київського університету Св. Володимира, Міхновський увійшов до таємної політичної організації “Братство тарасівців” заснованої у 1891 році на Тарасовій горі у м. Канів.

Автор програмного документу Братство тарасівців “Кредо молодого українця”, в якому визначено мету створення нової національної ідеології та відновлення самостійності Української Соборної Держави.

Наприкінці 1901 початку 1902-го років, став співзасновником і одним із лідерів Української народної партії (УНП), що мала на меті боротьбу за незалежність України. Написав “Десять заповідей УНП” і програму партії, у яких виклав основну ідеологію українського націоналізму: “Одна, єдина, неподільна від Карпат аж до Кавказу самостійна, вільна, демократична України – Республіка робочих людей – оце національний всеукраїнський ідеал. Нехай кожна українська дитина тямить, що вона народилась на світ на те, щоб здійснити цей ідеал”.

З усіх сил він намагався донести свої ідеї до людей: заснував україномовний журнал, друкував свої дописи у пресі, видавав книжечки, в судах захищав українських активістів.

З початком Першої світової війни 1914 році мобілізований до російської армії, служив поручником у Києві, воєнно-окружному суді.

Один із перших почав відстоювати ідею формування власних збройних сил. На початку 1917 року заснував і очолив Український військовий клуб імені Павла Полуботка. Військова нарада Київського гарнізону після доповіді Міхновського

обрала Український військовий організаційний комітет і ухвалила негайно розпочати організацію власної національної армії. Своїм завданням комітет проголосив українізацію російської армії, тобто формування в її складі українських частин; створення в частинах армії українських громадських організацій; негайну організацію першого українського полку. Про це Микола Міхновський казав у своїй емоційній промові під час української маніфестації 19 березня 1917 року в Києві.

У березні 1917 року проведено три військові віча, під час останнього ухвалено рішення про формування першого українського охочекомонного полку ім. гетьмана Б. Хмельницького. Не розділяв соціалістичні погляди керівництва Української Центральної Ради, яке намагалося обмежити діяльність і вплив самостійників на чолі з Міхновським в армії.

15 березня 1917 року зібрав своїх однодумців і проголосив створення альтернативи Української Центральної Ради, що виразно задекларувала свій самостійний характер.

Після встановлення більшовицької влади він деякий час жив на Кубані, а 1924-го повернувся до Києва, де його одразу ж заарештували органи ГПУ.

Його розчаруванню не було меж. “Ворожі до українства численні елементи й свої ж таки обивателі-малороси, скептично байдужі до національних прагнень українського народу, створювали те глинясто-болотисте тло, на якому не знаходили ґрунту вияви міцної національної енергії”, – так описав київські місяці життя Миколи Міхновського його колега по педагогічному технікуму Микола Марченко.

3 травня 1924 року Миколу Міхновського знайшли повішеним у саду садиби його друга Володимира Шемета. У передсмертній записці було таке: “Ніж вони мене, краще я сам себе”...

Симон Петлюра

Народився 22 травня 1879 року в передмісті Полтави у сім'ї міщан козацького походження.

Початкову освіту отримав у церковно-парафіяльній школі. У 1895 році вступив до Полтавської духовної семінарії, захоплювався історією, співом, грою на скрипці, літературою.

У 1901 році брав участь у Всеукраїнському студентському з'їзді, представляв громаду духовної семінарії.

Рятуючись від арешту, Симон Петлюра у 1902 році виїхав із приятелем Прокопом Понятенком на Кубань. У Катеринодарі (нині Краснодар) вчителював. Однак невдовзі був заарештований за діяльність у Чорноморській вільній громаді (Кубанській організації РУП) і поширення антиурядових прокламацій. Згодом його відпустили але як “неблагонадійному” заборонили викладати. Тож кубанський історик, член-кореспондент Російської академії наук Федір Щербина запропонував упорядковувати архів Кубанського козацького війська. Там Петлюра зарекомендував себе як кваліфікований працівник. У той час він підготував першу наукову статтю “О языке народных школ Кубанской области”.

На Кубані Петлюра почав писати статті для газет. 1902 року налагоджував співпрацю з “Літературно-науковим вістником”, а наступного – “Записками Наукового товариства ім. Шевченка. Писав також для РУПівських газет “Добра

новина”, “Праця”, місячника “Гасло”. На прохання Революційної української партії облаштував у власному помешканні міні-друкарню для виготовлення антицарських листівок. У грудні 1903-го заарештований за революційну діяльність.

У березні 1904 року випущений під заставу та повернувся до Києва.

Під час революції 1905 року брав активну участь у діяльності Української соціал-демократичної партії, що виокремилася з Революційної української партії.

Під час Української революції 1917-1921 років – голова Українського Генерального Військового Комітету, Генеральний секретар військових справ, творець Гайдамацького коша Слобідської України, Голова Директорії Української Народної Республіки та Головний отаман Військ і Флоту УНР.

Після революції, на еміграції до Польщі очолює Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі: протидіє більшовикам на міжнародній арені, намагається зберегти українські державні установи та військо, об’єднати українську еміграцію довкола продовження боротьби та заручитися підтримкою західних урядів.

Убитий 25 травня 1926 року радянським агентом Самуїлом Шварцбардом у Парижі. Попри масштабну кампанію із дискредитації Симона Петлюри, його ім’я для багатьох українців залишилося символом нескореності та боротьби за незалежність України.

Євген Коновалець

Народився 14 червня 1891 року в учительській родині в селі Зашків, поблизу Львова.

Після навчання у народній школі та в гімназії, яку він закінчив у 1909 році, студіював у Львівському університеті на правничому факультеті, готуючись до юридичної праці. Він водночас пройшов ще повний курс історії Східної Європи та України під керівництвом професора Михайла Грушевського. Будучи студентом, вів активну громадсько-політичну діяльність. З 1912 року був секретарем львівської філії “Просвіти”, активно співпрацював з друкованим органом організації – місячником “Письмо з Просвіти”, став членом “Академічної громади”.

У 1913 році, як один з лідерів українського студентського руху, був обраний до складу головної управи Українського Студентського Союзу, де належав до національно-демократичної секції. Незабаром – став членом Української Національно-Демократичної Партії.

У 1914 році Євгена Коновальця мобілізували до австрійської армії, а в наступному році, після бою на Маківці, потрапив до російського полону.

У жовтні-листопаді 1917 року стає одним з ініціаторів створення Галицько-буковинського куреня Січових стрільців, основу якого складають переважно українці, колишні вояки австро-угорської армії, які потрапили в російський полон під час Першої світової війни. Першим командиром куреня був Василь Дідушок, а з січня 1918 року – Євген Коновалець. Під його керівництвом Січові стрільці стають однією з найбільш боєздатних частин Армії Української Народної Республіки. У кінці січня – на початку лютого 1918 року Січові стрільці відіграли помітну роль у придушенні більшовицького заколоту в Києві на заводі “Арсенал” та у боях з підрозділами армії Муравйова. Після приходу до влади гетьмана Скоропадського полк Січових стрільців на вимогу німецького

командування роззброїли та розформували в травні 1918 року. Проте вже у серпні того ж року Скоропадський дає дозвіл на формування Окремого загону Січових стрільців у Білій Церкві, який також очолює Євген Коновалець.

Після проголошення Скоропадським Федеративної грамоти з Росією, Січові стрільці підтримують антигетьманське повстання та беруть активну участь у боях проти сформованих із російських “білогвардійців” гетьманських підрозділів. Під час облоги Києва у листопаді – грудні 1918 року Євген Коновалець командує Осадним корпусом військ Директорії.

Протягом 1918 – 1919 років він – один із найвпливовіших військових та політичних лідерів Української Народної Республіки. При цьому він відмовився стати шостим членом Директорії Української Народної Республіки, а пізніше – її диктатором.

Після поразки Української революції 1917-1921 років Коновалець не втратив віру у справу, якій присвятив усе своє життя. Він був дуже талановитим дипломатом. Увесь час від заснування Української військової організації і до своєї смерті за кордоном, Коновалець намагався налагодити відносини з іноземними організаціями, зокрема з Лігою Націй, японцями і німцями. Він здійснив ряд заходів, внаслідок яких були створені осередки Організації українських націоналістів або споріднені організації у Франції, Бельгії, Маньчжурії. За його безпосередньою участю в Америці були засновані Громади українських стрільців, що поклали початок Організації Державного Відродження України в США і Українському Національному Об'єднанню в Канаді. З метою підготовки до майбутньої збройної боротьби за незалежність України за дорученням Коновальця було сформовано військовий штаб та укомплектовано школи з підготовки старшинських кадрів для української армії у Польщі, Чехословаччині, Австрії.

Коновалець пережив кілька замахів. У 1933 році в Москві розпочалося планування вбивства Євгена Коновальця: ця чекістська операція отримала кодову назву “Ставка”. Агент радянської служби зовнішньої розвідки Павло Судоплатов, який за створеною легендою був представником існуючого в УРСР українського підпілля, спромігся увійти в довіру до Провідника ОУН. 23 травня 1938 року він передав коробку шоколадних цукерок із вмонтованим у неї вибуховим пристроєм. Євген Коновалець похований в Роттердамі на цвинтарі Кросвейк.